

Psicosociologia i ergonomia

Codi: 104037

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502501 Prevenció i Seguretat Integral	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Miguel Angel Serrat Julia

Correu electrònic: miguelangel.serrat@uab.cat

Idiomes dels grups

Per consultar l'idioma/es de l'assignatura caldrà anar a l'apartat "Metodologia" de la guia docent.

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

Tot i estar dins de l'àmbit general de la Prevenció de Riscos Laborals, l'ergonomia i la psicosociologia aplicada presenten un enfocament multidisciplinari que incorpora una àmplia base d'informació provinent de ciències com la psicologia, antropometria biomèdica, fisiologia, enginyeria industrial, el disseny i moltes altres. La idea bàsica consisteix en reunir el coneixement de totes elles per aconseguir un objectiu comú: adaptar els productes, les tasques, les eines, els espais i l'entorn en general a la capacitat i necessitats de les persones, de manera que millori l'eficiència, seguretat i benestar dels consumidors, usuaris o treballadors. En definitiva aquesta branca de la Prevenció de Riscos Laborals posa de manifest la importància de la compatibilitat entre les capacitats i necessitats individuals de les persones, les eines de treball i el entorn laboral i social per tal d'afavorir un ambient de treball que integri els diferents nivells de salut; físic, psíquic i social.

Objectius:

Conèixer els aspectes clau per a la realització d'estudis de condicions de treball.

Adquirir els coneixements necessaris per al disseny de llocs de treball adaptats a la persona.

Comprendre l'enfocament ergonòmic relatiu als factors físics: soroll, il·luminació, ambient cromàtic, temperatura, etc.

Identificar tots els aspectes preventius relacionats amb el treball amb pantalles de visualització de dades.

Entendre la importància dels problemes derivats de la càrrega física i l'establiment de les mesures preventives adequades.

Conèixer i saber aplicar diferents mètodes d'avaluació de la càrrega postural.

Contribuir a la millora dels aspectes socials i organitzatius del treball amb l'objectiu de salvaguardar la salut i la seguretat, amb el màximde confort, de satisfacció i d'eficàcia.

Reconèixer i identificar aquells factors psicosocials existents en el lloc de treball, que poden ocasionar malalties o disminució de les capacitats dels treballadors.

Identificar situacions relacionades amb l'estrès laboral i conèixer les diferents estratègies de la organització per afrontar-lo.

Adoptar una perspectiva crítica respecte a una sèrie de situacions, que poden derivar en una altra sèrie de problemes psicosocials com el Burnout, l'addicció a la feina, etc.

Distingir els problemes derivats de les relacions personals en el treball i disposar les mesures adequades per prevenir-la.

Diferenciar els aspectes clau que es relacionen amb la càrrega mental.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Adaptar-se a situacions imprevistes.
- Amb caràcter general, posseir i comprendre coneixements bàsics en matèria de prevenció i seguretat integral.
- Donar resposta als problemes aplicant el coneixement a la pràctica.
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional desenvolupant la curiositat i la creativitat.
- Identificar, gestionar i resoldre conflictes.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Planificar i coordinar els recursos propis dels tres grans subsistemes que interactuen en la seguretat: persones, tecnologia i infraestructures.
- Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació idees, problemes i solucions a un públic tan especialitzat com no especialitzat
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Realitzar anàlisis d'intervencions preventives en matèria de seguretat.
- Transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Treballar en xarxes interinstitucionals i interprofessionals.
- Utilitzar la capacitat d'anàlisi i de síntesi per a la resolució de problemes.

Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar-se a situacions imprevistes.
2. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió
3. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
4. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
5. Aplicar els sistemes de responsabilitat i els models de gestió propis dels models de gestió de prevenció de riscos laborals.
6. Coordinar els recursos propis dels tres grans subsistemes que interactuen al sector de la prevenció i la seguretat: persones, tecnologia i infraestructures.
7. Donar resposta als problemes aplicant el coneixement a la pràctica.
8. Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional desenvolupant la curiositat i la creativitat.
9. Identificar els factors de riscos laborals més habituals.
10. Identificar, gestionar i resoldre conflictes.
11. Implementar i avaluar el pla de prevenció de riscos laborals en una organització.
12. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
13. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
14. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
15. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
16. Que els estudiants puguin transmetre informació idees, problemes i solucions a un públic tan especialitzat com no especialitzat
17. Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
18. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
19. Treballar en xarxes interinstitucionals i interprofessionals.
20. Utilitzar la capacitat d'anàlisi i de síntesi per a la resolució de problemes.

Continguts

L'ergonomia, és una disciplina científica i tècnica que valora la interacció en un ambient laboral específic entre el sistema persona - màquina - ambient buscant l'harmonia del sistema, per això utilitza mètodes que estudien la persona, el disseny del lloc, la manera de treballar, l'organització del treball i l'entorn ambiental que l'envolta. Al mateix temps els factors psicosocials en l'entorn laboral afecten la salut dels treballadors a través de mecanismes psicològics i fisiològics que poden derivar en diferents patologies, inicialment mentals i que poden desencadenar alteracions orgàniques.

Per aquesta raó proposem aquest temari:

Bloc I: Psicosociologia aplicada

Càrrega mental a la feina. Anàlisi i avaluació

Factors de naturalesa psicosocial

Estructura organitzativa de la feina. Treball a torns i treball nocturn.

Característiques de l'empresa, del lloc i individuals

Estrès i altres problemes psicosocial. El síndrome burnout. Mobbing

Conseqüències dels factors psicosocials nocius i la seva avaluació

Intervenció psicosocial: Metodologia d'avaluació de programes de prevenció de riscos laborals amb components psicosocials.

Bloc II: Ergonomia.

Ergonomia: Introducció. Història. Relació amb altres ciències. Conceptes i classificació. Tècniques ergonòmiques.

Condicions ambientals en ergonomia. Confort acústic Confort visual. Confort tèrmic. Confort cromàtic. Anàlisi i avaluació

Concepció i disseny del·loc de treball. Antropometria aplicada al disseny de sistemes de treball. Biomecànica ocupacional i disseny de llocs de treball

Càrrega física de treball. Anàlisi i avaluació

Maneig manual de càrregues. Anàlisi i avaluació

Postures de treball. Anàlisi i avaluació

Moviments repetitius. Anàlisi i avaluació

Avaluació de llocs de treball. L'informe pericial ergonòmic.

Metodologia

Llengua de docència: Espanyol

La metodologia d'aquesta assignatura es basarà en un model dinàmic i participatiu. Els alumnes hauran d'estudiar els temes mitjançant la lectura obligada dels materials que s'oferiran, hauran de participar en els fòrums de debat escrits i en les video classes.

El desenvolupament, l'estudi, la lectura bibliogràfica obligatòria i recomanada, així com la resolució d'exercicis fora de l'aula ocuparan també una part significativa del temps de dedicació del alumne a l'assignatura.

Durant el semestre es realitzarà un TREBALL TRANSVERSAL que s'explicarà de forma detallada durant les primeres sessions d'aquesta assignatura.

Es important mencionar que les videoclasses tenen com a principal objectiu resoldre els dubtes relatius al temari, per tant es imprescindible una preparació dels temes abans de cada sessió

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Avaluació	4	0,16	

Video Classes	12	0,48
Tipus: Supervisades		
Tutories de suport a la realització dels treballs pràctics i teòrics	24	0,96
Tipus: Autònomes		
Estudi personal, lectura d'articles i elaboració de treballs.	110	4,4

Avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA

Es realitzaran 5 PACs individuals/grupals corresponents als temes estudiats en l'assignatura.

Cada PAC té un pes del 10% respecte a la nota final de l'assignatura.

El 50% restant correspon a l'examen teòric. (25% Ergonomia y 25% Psicosociología).

L'examen fa mitjana amb l'avaluació continuada amb independència de la nota obtinguda como mínim de 3,5

La mitjana total ponderada haurà de ser de 5 punts o superior per a poder aprovar.

AVALUACIÓ ÚNICA

Els estudiants que optin per l'avaluació única realitzaran una prova de síntesi final de tot el contingut de l'assignatura (50%) i lliuraran un document que contindrà les solucions a les 5 PACs de l'assignatura (10% cadascuna).

La data per a aquesta prova i el lliurament del treball de l'assignatura serà la mateixa programada en l'horari per a l'últim examen d'avaluació continuada.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT EN SEGONA CONVOCATÒRIA O MÉS

L'alumnat que repeteixi l'assignatura haurà de realitzar les proves i exàmens programats i lliurar el treball de l'assignatura en les dates indicades a l'aula Moodle.

EXAMEN DE RECUPERACIÓ

L'alumne que no superi l'assignatura, que no arribi a 5 (total) de 10, d'acord amb els criteris establerts en els dos apartats anteriors podrà presentar-se a un examen final sempre que l'alumne s'hagi avaluat en un conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura. Si no ha estat avaluat d'aquestes dues terceres parts per no haver-se presentat a les proves obtindrà una qualificació de No Presentat, sense que tingui la possibilitat de presentar-se a l'examen final de recuperació.

En aquest examen es tornarà a avaluar el conjunt dels continguts de l'assignatura que no s'hagin superat en l'avaluació continuada.

En el cas de superar-se l'examen final l'assignatura quedarà aprovada amb un 5 com a màxim, independentment de la nota obtinguda en l'examen.

CANVI DE DATA D'UNA PROVA O EXAMEN

L'alumnat que necessiti canviar una data d'avaluació ha de presentar la petició emplenant el document que es troba en l'espai Moodle de Tutorització EPSI.

Una vegada emplenat el document s'ha d'enviar al professorat de l'assignatura i a coordinació del Grau.

REVISIÓ

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professorat informará l'alumnat dels mecanismes de revisió de les qualificacions.

Per a l'alumnat d'avaluació única el procés de revisió serà el mateix.

ALTRES CONSIDERACIONS

Sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, "en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb un 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que es pugui instruir. en cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0".

Si durant la correcció es tenen indicis que una activitat o treball s'han realitzat amb respostes assistides per intel·ligència artificial, el/la docent podrà complementar l'activitat amb una entrevista personal per a corroborar l'autoria del text.

Si concorren circumstàncies sobrevingudes que impedeixin el desenvolupament normal de l'assignatura, el professorat podrà modificar tant la metodologia com l'avaluació de l'assignatura.

Si durant la correcció es tenen indicis que una activitat o treball s'han fet amb respostes assistides per intel·ligència artificial, el/la docent podrà complementar l'activitat amb una entrevista personal per corroborar l'autoria del text.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació activitats programades a l'aula Moodle i pràctiques evaluables realitzades a classe.	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Prova teòrica ERGONOMÍA	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Prova teòrica PSICOSOCIOLOGÍA	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Bibliografia

Bibliografia obligatoria

LIDERANDO EL BIENESTAR INTEGRAL?: ORDEN O CAOS

MIQUEL ÀNGEL SERRAT JULIÀ

BOSCH EDITOR 2021

Bibliografia bàsica

Llaneza F. J. (2009). Ergonomia i psicosociologia aplicada. Manual per a la formació de l'especialista. Valladolid: Lex Nova.

Creu J. A. (2011). Ergonomia Aplicada. Madrid: Starbook Editorial.

Lillo J. (2000). Ergonomia: Avaluació i disseny de l'entorn visual. Barcelona: Aliança Editorial.

Llorca J. L. ; Llorca L. ; Llorca M. (2015). Manual d'ergonomia aplicada a la prevenció de riscos laborals. Madrid: Pirámide.

Mondelo P. R. ; Gregori I. ; Barrau P. (2000). Ergonomia 1: Fonaments. Barcelona: Edicions UPC.

Mondelo P.R. ; Gregori I. ; Comas S. ; Castejon I. ; Bartolomé E. (2000). Ergonomia 2: Confort i estrès tèrmic. Barcelona: Edicions UPC.

Mondelo P.R. ; Gregori I. ; Barrau P. ; Blasco J. (2000). Ergonomia 3: Disseny d'un lloc de treball. Barcelona: Edicions UPC.

Mondelo P.R. ; Gregori I. ; De Pedro O. ; Gomez M.A. (2013). Ergonomia 4: El treball en oficines. Barcelona: Edicions UPC.

García A. L. (2017). Ergonomia i psicosociologia aplicada a la prevenció de riscos laborals. Oviedo: Edicions Universitat Oviedo.

Gutiérrez J.L. ; Moreno B. ; Garrosa I. ; (2005). Càrrega mental i fatiga laboral. Madrid: Pirámide.

Meseguer M. ; Soler M. I. (2010). Psicologia del treball. Múrcia: Ed. Diego Marín.

Nogareda M. (2003). Psicosociologia del treball. Madrid: Ministeri de Treball i Afers Socials.

Salanova M. (2009). Psicologia de la salut ocupacional. Madrid: Síntesi.

Lectura recomenada online:

<chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcgclcfndmkaj/https://scielo.isciii.es/pdf/mesetra/v57s1/especial.pdf>

Enllaços WEB

Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Ocupació. Seguretat i Salut Laboral.

OIT. : Enciclopèdia de Salut i Seguretat en el Treball. Disponible en format electrònic a <http://empleo.mtas.es/insht/index.htm>

Portal ISTAS. Institut Sindical de Treball Ambient ysalud. <http://www.istas.net/web/portada.asp>

Moncada, S., Llorens, C. i Kristensen, T. (2004). Mètode ISTAS21 (CoPsoQ). Manual per a la avaluació de riscos psicosocials en el treball. Madrid. Istes. Disponible a: http://www.istas.ccoo.es/descargas/m_metodo_istas21.pdf

Ergonomia en espanyol. : <http://www.ergonomia.cl/eee/Inicio/Inicio.html>

Govern de la Rioja. Salut Laboral. Publicacions

Institut Navarrès de Salut Laboral

Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball. Portal d'Ergonomia i psicosociologia

Fundació Europea per a la Condicions de Treball

Estadístiques sobre el treball. Eurostat

Programari

Aquesta assignatura farà servir el programari bàsic del paquet d'office 365